

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ZESTAW EDUKACYJNY

"Sektorowe Usługi Reintegracji Społecznej i Zawodowej"

dla uczestników cyklu edukacyjno-szkoleniowego
na kandydatów regionalnych animatorów

ZESZYT Nr 2

Katarzyna Sokołowska

Warszawa, maj 2018 r.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Część I - Pojęcia i informacje wprowadzające

Animacja to pojęcie bardzo często wykorzystywane do określenia postaw i wzajemnych oddziaływań osób, służących ożywieniu w danym temacie lub zachęcaniu do działania, stosowania i naśladowania określonych wzorców (łac. *Anima* – *ożywienie, ożywanie*). We współczesnej polityce społecznej termin animacja społeczna jest utożsamiany z rolami wypełnianymi przez pracowników służb społecznych, w tym m.in. przez pracowników socjalnych¹. Osoby te niejednokrotnie są nazywane animatorami społeczności lokalnej, ponieważ ich rola w pracy zawodowej, czy też wykonywanej społecznie np. w organizacji pozarządowej, polega na mobilizowaniu ludzi, środowisk społecznych, a także instytucji i ich przedstawicieli do podejmowania działań służących realizacji jednostkowych czy też wspólnych celów bez wchodzenia w role przywódcze.

Animator (inicjator, inspirator) jest osobą, która używając określonych narzędzi i scenariuszy oddziaływań potrafi doprowadzić do uzyskania określonej zmiany. Animator udziela pomocy w zintegrowaniu więzi i wzajemnych relacji, a także w sformułowaniu ścieżki dojścia do określonego celu. Struktury organizacyjne w procesach animacji mogą przybierać różne formy, a o ich składzie, formule i wielkości decyduje planowany zakres działania. Przedmiotem animacji najczęściej jest uzyskanie określonej zmiany społecznej, która pozwoli na „modernizację” społeczności lokalnej (np. promocja norm i wartości społeczne, zatrzymanie procesów wykluczenia i marginalizacji, zwiększenie zainteresowania kulturą, sportem itp.). Jednym z częściej formułowanych celów animacji jest m.in. rozwój społeczności lokalnych. Cel ten jest realizowany w oparciu o szereg zadań do których można zaliczyć: (a) inicjowanie i wspieranie lokalnych grup samopomocowych (w tym obywatelskich) oraz interdyscyplinarnych partnerstw, (b) usprawnienie przepływu informacji i komunikacji pomiędzy mieszkańcami i instytucjami, (c) utworzenie wspólnego banku zasobów materiałowych, rzeczowych i finansowych w obrębie

---

¹ Zob. (red.) B. Skrzypczak: *Organizowanie społeczności lokalnej – pedagogiczne uwarunkowania środowiskowej usługi społecznej* [w:] M. Grewiński, B. Skrzypczak: *Środowiskowe usługi społeczne – nowa perspektywa polityki i pedagogiki społecznej*, TWP, Warszawa 2011.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

społeczności lokalnej, czy też (e) wymuszenie uczestnictwa mieszkańców w demokratycznym zarządzaniu i podejmowaniu decyzji w życiu lokalnej społeczności².

Partycypacja (z łaciny *particeps* – biorący udział, z ang. *participation* – uczestniczenie) – uczestnictwo, udział jednostek w większej grupie, formacji, projekcie czy instytucji. Partycypacja jako termin socjologiczny jest kojarzony z uczestnictwem osób, rodzin i grup w życiu społecznym, gospodarczym lub kulturalnym. Warto jednak starać się odróżnić oba terminy³. Eksperti z nauk socjologicznych traktują termin partycypacja jako szerszy, obejmujący spektrum spraw związanych z korzystaniem także z praw politycznych, co w przypadku niektórych grup społecznych (np. grup cudzoziemców) nie jest koniecznym warunkiem do objęcia ich działaniami aktywizacyjnymi i profilaktycznymi. Szersze traktowanie tego terminu oznacza także uwzględnianie wolności obywatelskich, aktywności politycznej, a więc dodatkowych elementów poza pełnieniem ról społecznych i zawodowych, które z kolei są dominującymi z perspektywy problematyki wykluczenia społecznego (polityki społecznej).

Uczestnictwo to termin odpowiadający polityce społecznej, w tym także budowaniu partnerstw na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Termin ten związany jest z dokonywaniem ocen pełnienia przez jednostki lub grupy (w tym także rodziny) ról społecznych, rodzinnych, zawodowych lub dokonywaniem ocen przyczyn i skutków niemożności ich wykonywania. Na tym tle uczestnictwo jest utożsamiane z dwoma jego formami⁴: (a) powinnością – czyli zobowiązaniem jednostki wobec społeczeństwa oraz wyrażane jest oczekiwaniem spełniania określonych ról i postaw wobec istniejących norm życia społecznego w takich sferach jak: ekonomiczna, czyli wytwarzanie dóbr, praca, konsumpcja, oraz społeczna, czyli relacje i kontakty społeczne, kultura i oświata, (b) dostępnością – czyli specyficznym rodzajem korzystania i dostępu do zasobów i usług w sferze ekonomicznej (rynek pracy – zatrudnialność), w sferze socjalnej (instytucje zdrowia, system zabezpieczenia społecznego), w sferze edukacyjnej (wykształcenie, ustawiczne kształcenie), oraz w sferze kultury (role społeczne, role rodzinne).

---

² Zob. (red.) A. Czerniega: *Wypalenie zawodowe w pracy animacyjnej* [w:] M. Grewiński, B. Skrzypczak: *Środowiskowe usługi społeczne – nowa perspektywa polityki i pedagogiki społecznej*, TWP, Warszawa 2011.

³ M. Piechowiak: *Konstytucja wobec wykluczenia*, w: *Współczesne wyzwania wobec praw człowieka w świetle polskiego prawa konstytucyjnego*, red. Z. Kędzia, A. Rost, Wydawnictwo Naukowe UAM w Poznaniu, 2009, s. 128

⁴ J. Grotowska-Leder, K. Faliszek (red.): *Ekczyskluzja i inkluzja społeczna. Diagnoza – uwarunkowania – kierunki działań*, Wyd. Edukacyjne Akapit, Toruń 2005, s. 28–29

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Wykluczenie społeczne – termin używany w polityce społecznej

odnoszący się do sytuacji nieuczestniczenia, z różnych powodów, w aktywnym życiu zawodowym, społecznym, lokalnym czy towarzyskim. Stwierdzenie tego uczestnictwa bądź nie, następuje przez pryzmat indywidualnych ocen sytuacji. Od momentu wstąpienia do obszaru UE oraz zmiany podejścia do problematyki przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, częściej używa się pojęcie włączenia, które oznacza tzw. *podejście pozytywne*. Jest to bardzo istotna zmiana, ponieważ zmierza ona do zwrócenia uwagi na takie procesy społeczne jak integracja, spójność społeczna oraz zintegrowane podejście do polityki społecznej. **Termin „aktywne włączenie”** podkreśla inny sposób działania instytucji państwa, organizacji obywatelskich oraz liderów lokalnych społeczności a także samych zainteresowanych uzyskaniem pomocy i wsparcia (przykład: przepis art.11 ust.2 ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵). Używając pojęcia „wykluczenie społeczne” warto zwrócić uwagę przyszłych animatorów na tezę M. Orłowskiej, która powinna być brana pod uwagę podczas pierwszych działań zmierzających do budowania współpracy lokalnej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Teza ta brzmi: „(...) *wykluczonym może być każdy z nas w każdej chwili. Jednak w pierwszej kolejności są to ludzie szczególnie obarczeni jakąś dysfunkcją społeczną, fizyczną, psychiczną lub nawet kilkoma naraz.*”⁶. Korelacja terminu „wykluczenie społeczne” z innym jakim jest „integracja społeczna” jest tak silna, że warto przypomnieć również definicję tego ostatniego.

Integracja społeczna

ma wiele swoich definicji, ale jedna z nich została w 2005 r. przyjęta do dokumentów o znaczeniu strategicznym i programowym⁷ Integracja społeczna to: *„stan sprawiedliwej, wolnej od nierówności struktury społecznej, którego osiągnięcie jest możliwe poprzez działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu wzajemności i równorzędności, a w rezultacie prowadzące do celu, jakim jest funkcjonowanie społeczeństwa w warunkach demokratycznego ładu społecznego, wyznaczonego współuczestnictwem, rządami prawa i poszanowaniem różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy*

---

⁵ Tekst jednolity ustawy – Dziennik Ustaw z 2013 r., poz. 182

⁶ M. Orłowska: *Słowo wstępne*, w: *Skazani na wykluczenie*, red. M. Orłowska, Wyd. Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2005 r., s. 7

⁷ Dokument pt.: *Projekt Narodowego Plan Rozwoju 2007–2013* przyjęty 9 września 2005 r. przez Radę Ministrów, s.32

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

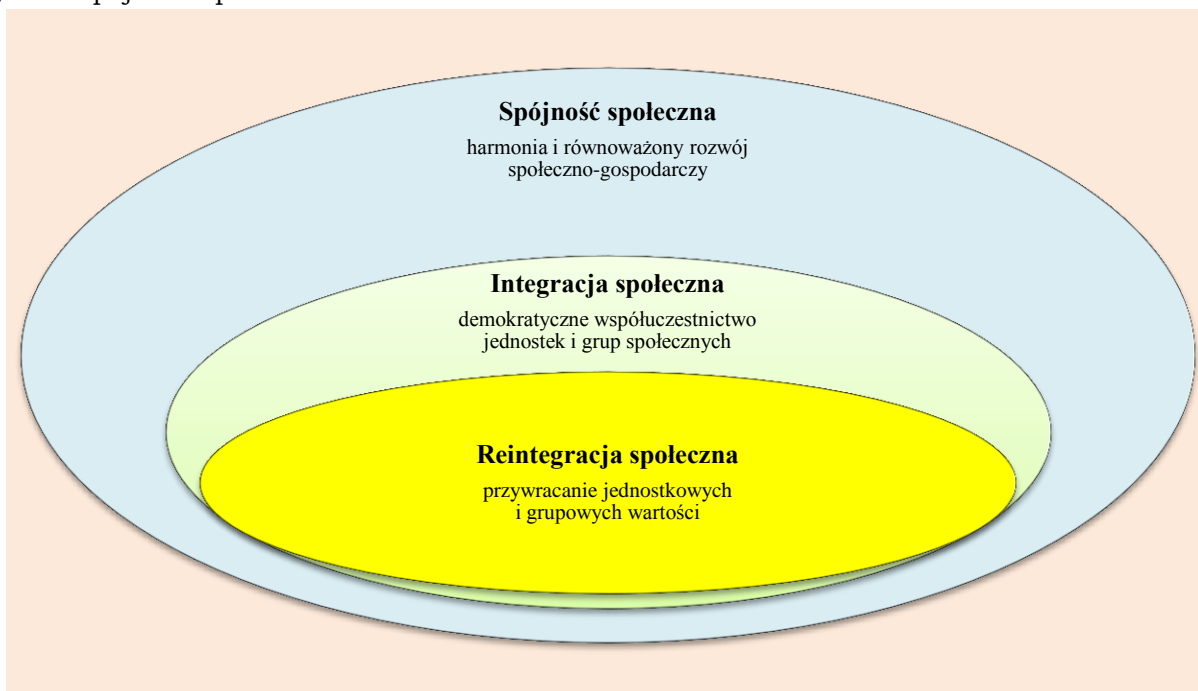
Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

w realizacji ich życiowych celów.” Integracja społeczna nieodłącznie wiąże się z reintegracją społeczną, która jest jej elementem, a jednocześnie jest elementarnym składnikiem procesu osiągania spójności społecznej charakteryzującej się harmonijnym i zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym określonego terytorium (rys. 1.)

Rys. 1. Spójność społeczna

Źródło: Opracowanie własne.

Reintegracja to pojęcie, które pojawia się wraz z różnymi koncepcjami przyczyn wykluczenia społecznego. Reintegracja z jednej strony jest procesem, w którym chodzi o „zrobienie miejsca” dla grup społecznych spychanych przez postęp techniczny i technologiczny na margines produkcyjnie uregulowanej społeczności, z drugiej to przywracanie utraconych przez jednostki lub grupy społeczne cennych wartości łączących je z całą zbiorowością (np. bezpieczeństwo życiowe, dobry stan zdrowia, dobre samopoczucie i zadowolenie z pozycji w społeczeństwie). Z kolei,

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

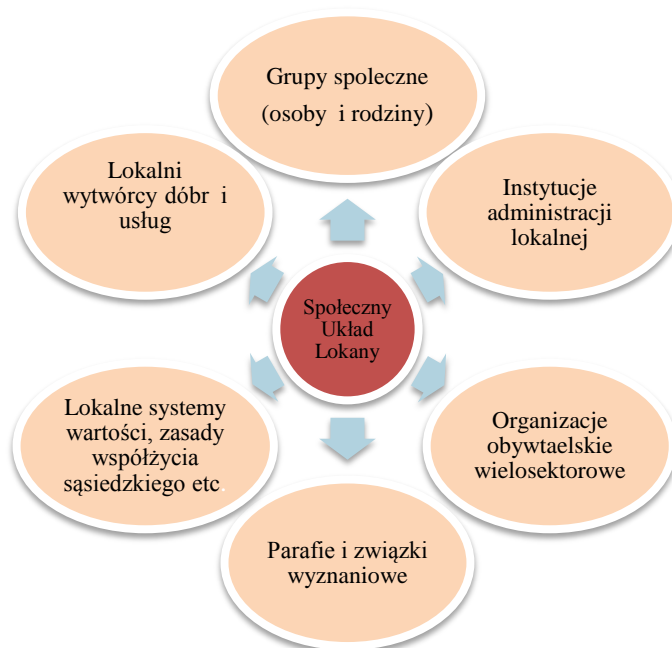
Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

przywracanie wartości przesądza o stopniu spójności społecznej, rozumianej jako dobrobyt wszystkich członków z jednoczesnym minimalizowaniem wewnętrznych różnic⁸.

W Polsce termin reintegracja pojawił się w 2003 r. wraz z uchwaleniem przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy o zatrudnieniu socjalnym, wprowadzającej pojęcie reintegracji społecznej i reintegracji zawodowej.

Społeczny Układ Lokalny to umowny termin utożsamiany z przestrzenią terytorialną (gmina/powiat/region), na której skupiają się nie tylko ludzie ale także organizacje i instytucje oraz grupy społeczne. Przestrzeń ta wypełniona jest również określoną infrastrukturą techniczną, ekonomiczną i społeczną, czyli dobrami materialnymi wytworzonymi na danym obszarze terytorialnym lub dobrami, które mogą być użytkowane. Społeczny układ lokalny obejmuje szereg osób, grup, rodzin, podmiotów i instytucji zamieszkujących określone terytorium i prowadzących w jego obrębie określoną działalność. Przykładowy zespół tworzący społeczny układ lokalny przedstawia Rys. 2.

Rys. 2. Społeczny układ lokalny

Źródło: Opracowanie własne.

⁸ M. Greta i E. Tomczak-Woźniak: *Problemy spójności w nowej polityce regionalnej UE na lata 2014–2020*, Wyd. Optimum Studia Ekonomiczne”, Nr 4 (64) z 2013 r., s. 5–7.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Sieć jest szczególną formą organizacji społecznej, odmienną zwłaszcza od organizacji

opartych na modelu biurokratycznym: składa się z: /1/ węzłów, którymi mogą być jednostki lub komórki organizacyjne, przez które dokonują się połączenia oraz /2/ powiązań między węzłami. Podstawową funkcją sieci jest facylitowanie procesów współpracy, kooperacji i komunikacji przekraczających granicę poszczególnych podmiotów. W szczególności sieci:

- służą jako rozgałęzione i żywotne kanały komunikacji;
- sprzyjają kolektywnemu wzmacnianiu – dzięki swoim własnościom: zasobom, możliwości porozumiewania się i organizowania dysponują władzą, czyli zdolnością wywoływania i kształtowania zdarzeń;
- facylitują kolektywne działanie – mobilizują swoich członków i „wciągają” do działania dając motywację, dostęp do zasobów, ułatwiając komunikację oraz interakcje;
- sprzyjają spójności społecznej – zbliżają ludzi, grupy i organizacje, co jest warunkiem wzajemnego poznania i zrozumienia.

Sieciowanie jest procesem, dzięki któremu relacje i kontakty między ludźmi lub organizacjami są ustanawiane, podtrzymywane i wykorzystywane dla wzajemnych korzyści⁹

Krajowa Sieć Reintegracji to nazwa modelowej konstrukcji, która

nie tylko uwzględnia podstawowe elementy „społecznego układu lokalnego” oraz relacje pomiędzy nimi, ale konstrukcja w ramach której poprzez specjalne scenariusze oddziaływań i animacji można doprowadzić do powstania wielosektorowej współpracy na rzecz usług reintegracji społecznej i zawodowej. Założenia Modelu KSR ujmuje następujące aspekty:

- zmianę (rozszerzenie) profilu usług reintegracyjnych o działania z zakresu m.in. profilaktyki zdrowotnej, kultury i dziedzictwa narodowego, edukacji ogólnej, sportu i rekreacji, co pozwoli im wyjść poza obręb pomocy społecznej i rynku pracy;
- zmianę „mentalności” instytucji otaczających podmioty zatrudnienia socjalnego, polegającą na włączeniu się w działania na rzecz osób reintegrowanych także instytucji innych niż podmioty pomocy społecznej oraz rynku pracy, w tym przeznaczanie przez nie na te działania części swoich zasobów techniczno-materialnych;

---

⁹ A. Karwacki, T. Kaźmierczak, Raport: „Założenia i uwarunkowania Modelu KSR, Biała księga”, pełny tekst zamieszczony na stronie www.ipiss.com.pl/projekt-badawczy=biblioteka-projektu, s. 8–9

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- wzmocnienie spójności instytucjonalnej współpracy na rzecz zatrudnienia socjalnego o zasięgu krajowym, poprzez włączenie w sieć podmiotów działających na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym;
- komplementarne oddziaływanie sektorowych polityk publicznych na sytuację osób objętych usługami reintegracyjnymi, w wyniku równego traktowania pomocy społecznej rynku pracy, profilaktyki zdrowotnej, edukacji ogólnorozwojowej, oddziaływaniem kultury, sportu, rekreacji i in.¹⁰

Najważniejszymi **węzłami Krajowej Sieci Reintegracji** są zlokalizowane na różnych poziomach administracyjnej terytorialności (gmina/powiat/region) sieci tworzone przez różnych interesariuszy, zarówno instytucjonalnych jak i prywatne osoby, charakteryzujące się społeczną aktywnością.

Model KSR

•**trójwarstwowa organizacja metasieciowa:** sieci lokalne (Lokalne Sieci na rzecz Reintegracji - LSR) zostaną zsięciowane na szczeblu regionalnym, tworząc metasieci regionalne (Regionalne Sieci na rzecz Reintegracji - RSR), które powiązane na szczeblu centralnym z metasieci regionalnych utworzą sieć o zasięgu krajowym - KSR.

Krajowa Sieć Reintegracyjna wyróżnia:

- na poziomie gmin – **Lokalne Sieci Reintegracji (LSR)** – podmioty zatrudnienia socjalnego świadczące nowy profil usług (nowe jakie powstaną w trakcie projektu oraz te, które już funkcjonują i zmieniają dotychczasowy profil w wyniku rezultatów projektu), lokalne organizacje pozarządowe działające w obszarze zdrowia, edukacji, kultury, sportu i rekreacji oraz inne instytucje działające lokalnie/przedsiębiorcy, u których uczestnicy zajęć mogą odbywać staże w ramach reintegracji zawodowej;
- na poziomie regionu – **Regionalne Sieci Reintegracji (RSR)** – Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej, platformy współpracy instytucjonalnej z udziałem przedstawicieli instytucji sektorowych (organizacji pozarządowych), biznesu;
- na poziomie krajowym – **Krajowa Sieć Reintegracji (KSR)** – funkcjonujące podmioty zatrudnienia socjalnego, instytucje pomocy społecznej, instytucje rynku pracy,

¹⁰ Ibidem, s..4

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

przedstawiciele regionalnych ośrodków polityki społecznej oraz (po zakończeniu projektu) przedstawiciel Rady Zatrudnienia Socjalnego działającej przy ministrze właściwym ds. zabezpieczenia społecznego¹¹.

Przyjmując, że celem LSR jest zapewnienie osobom reintegrowanym dostępu do szerokiego asortymentu usług, model wskazuje trzy kategorie instytucji/organizacji (interesariuszy), których obecność w LSR warunkować będzie ich skuteczność. W LSR rolę „głównego węzła”, tj. organizacji inicjującej sieć, pośredniczącej pomiędzy jej pozostałymi węzłami, inspirującej podejmowane wewnątrz sieci działania przypisuje się lokalnemu KIS. By wywiązać się z tej funkcji jego pozycja i prestiż na lokalnej scenie publicznej muszą być dostatecznie silne.

Interesariusze (*ang. stakeholders*) podmioty mające wpływ na realizację określonego projektu lub uczestniczące w jego tworzeniu, są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego wdrożenia.

Część II - Model Krajowej Sieci Reintegracyjnej

Poziom lokalny to podstawowy i newralgiczny element KSR. Celem LSR jest zapewnienie osobom reintegrowanym dostępu do szerokiego asortymentu usług, co oznacza że na poziomie lokalnym pożądana jest obecność trzech kategorii instytucji/organizacji (interesariuszy), których obecność w LSR warunkuje jej skuteczność:

- **interesariusze typu A** – organizacje /instytucje, których głównym celem statutowym jest reintegracja, np. KIS, CIS, integracyjne przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne, lokalne organizacje pozarządowe;
- **interesariusze typu B** – organizacje/instytucje, których jednym z celów statutowym jest reintegracja, np.: OPS, PUP, lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób wykluczonych;

---

¹¹ Ibidem s. 11–18

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

• **interesariusze typu C** – organizacje /instytucje, dla których reintegracja

nie jest celem (jednym z celów) statutowych, ale które świadczą usługi, z których – w co najmniej tej samej mierze, co inne kategorie społeczne – korzystać mogą osoby reintegrowane, np.: instytucje kultury (w tym samorządowe ośrodki kultury i biblioteki), instytucje edukacyjne, placówki opieki zdrowotnej i promocji zdrowia, ośrodki sportu i rekreacji, lokalni pracodawcy, lokalne organizacje pozarządowe działające na polu m.in.: kultury, edukacji, promocji zdrowia, ekologii itp.

Z punktu widzenia celu LSR krytyczne znaczenie ma obecność w nich interesariuszy typu C, bo to właśnie oni mają dostarczać osobom reintegrowanym „nowych” usług.

W LSR rola organizacji inicjującej sieć, a także pośredniczącej pomiędzy jej pozostałymi węzłami, inspirującej podejmowane wewnątrz sieci działania **powinna przypadać lokalnemu KIS**. Pozycję KIS trzeba uznać za kolejny warunek o znaczeniu krytycznym dla powodzenia KSR, przede wszystkim dlatego, że KIS, którego lokalna ranga jest aktualnie niska, nie zdoła przekonać i wciągnąć do LSR interesariuszy typu C. Jakkolwiek różne mogą być źródła siły jakiejś lokalnej organizacji/instytucji, w przypadku KIS nie ma ich wiele. Patrząc realnie, nie będzie nim prawo, kapitał ekonomiczny i polityczny, społeczne uznanie i wysoka ocena rodzaju prowadzonej działalności. W gruncie rzeczy można wskazać dwa w miarę dostępne źródła mocnej pozycji KIS: (1) pozycja instytucji/organizacji „stojących” za danym KIS, i/lub (2) osobista pozycja tworzących/promujących go osób.

Misja LSR wymaga, by wykorzystywała ona dwie formuły sieciowości. Po pierwsze LSR powinna być hubem tworzonym przez możliwe jak największą liczbę interesariuszy typu A, B i C. Hub w szczególności potrzebny jest po to, by: (1) budować w otoczeniu korzystny dla reintegracji klimat społeczny; (2) wzmacniać przywiązania do problematyki reintegracji wśród interesariuszy typu B, ale przede wszystkim typu C; (3) zapewnić środowisko sprzyjające zawiązywaniu się wśród członków LSR zadaniowych partnerstw.

LSR powinna wykorzystywać także **formułę partnerstwa**. W rzeczywistości formuła partnerstwa nie tylko powinna, ale musi być przez LSR stosowna, co wynika z potrzeby włączenia się interesariuszy typu C w dostarczanie usług „szytych na miarę” specyficznych potrzeb osób reintegrowanych. Dlatego też, partnerstwa powinny mieć charakter sformalizowany, z precyzyjnie zdefiniowanymi w umowie partnerskiej rolą i wkładem każdego partnera w realizację określonego

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

w tej umowie celu. Ich liderem powinien być także KIS. W istocie LSR może stanowić „gniazdo” więcej niż jednego partnerstwa.

Powstanie partnerstw, o których tu mowa, należy uznać za kolejny warunek o znaczeniu krytycznym – bez silnych i odpowiedzialnych partnerstw szanse na rzeczywiste rozszerzenie asortymentu usług reintegracyjnych są iluzoryczne. Warto w tym miejscu *expressis verbis* zauważyć, że tworzenie partnerstw stanowi o rzeczywistym sensie powstawania LSR. W tym kontekście główna rola hubu polega na facylitowaniu procesów ich inicjowania, konstruowania i podtrzymywania działalności.

Partnerstwa w LSR

- Warunek o znaczeniu krytycznym na rzeczywiste rozszerzenie asortymentu usług reintegracyjnych.

Centralna rola KIS w LSR określa jego specyficzne, wynikające z tej roli, zadania. W szczególności jest to m. in: (1) zarządzanie hubem i partnerstwami, w tym podtrzymywanie procesów komunikacji oraz nadawanie im dynamiki; (2) inicjowanie i zarządzanie procesem budowania partnerstw; (3) włączanie do LSR nowych członków; (4) reprezentowanie LSR na zewnątrz; (5) powiązanie LSR z RSR.

Poziom regionalny to proces meta sieciowania LSR na poziomie Regionu, koordynowany przez celową komórkę organizacyjną nazwaną umownie: Regionalny Ośrodek Współpracy na rzecz Reintegracji (ROWR), która pełniłaby funkcję głównego węzła RSR. W pełni zasadne jest, by struktura taka była afiliowana przy ROPS. Można wskazać dwie grupy członków RSR. Pierwsza grupa to oczywiście działające w danym regionie (województwie) LSR-y. Druga – to organizacje/institucje należące do wcześniej wyróżnionych trzech kategorii interesariuszy typu A, B i C, działające na poziomie ponadlokalnym i dobierane celowo z myślą o **podstawowej funkcji RSR, jaką jest wzmocnienie pozycji i wspieranie rozwoju potencjału LSR-ów.**

W związku z tym w szczególności RSR powinny m.in.: (1) wzmocniać pozycje LSR poprzez działania symboliczne, (2) dostarczać im wsparcia technicznego, (3) identyfikować i mobilizować

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

zasoby, z których mogłyby korzystać LSR, oraz (4) budować na poziomie ponadlokalnym /regionalnym korzystny dla reintegracji klimat społeczny.

W RSR rola „węzła głównego” przypada ROWR – w praktyce może to być **niewielki zespół wydzielony organizacyjnie lub funkcjonalnie**. Z racji podstawowej funkcji RSR przed zespołem ROWR stoją dwa rodzaje zadań. Pierwszy rodzaj to zadania właściwe skutecznemu metasieciowaniu. Drugi rodzaj związany jest z potrzebą dostarczania LSR-om pomocy technicznej. Chodzi tu o wzmacnianie potencjału (wiedza, umiejętności) zespołów lokalnych KIS do sprawowania przez nie roli liderów LSR, tj. organizacji odpowiedzialnych za ich postawienie, działanie i rozwój. Zadania, którym ROWR sprostać powinien wymagają, by tworzący go zespół dysponował – osobiście i/lub pośrednio – odpowiednimi kompetencjami. Zasadniczo RSR działałaby w formule hubu, ale za możliwe należy przyjąć zawiązywanie się w jego obrębie zadaniowych partnerstw.

Poziom krajowy KSR to także rodzaj meta sieciowania przy czym odnoszący się do powiązania w jedną całość RSR-ów, a za ich pośrednictwem LSR-ów. Niezbędne jest więc powołanie/wskazanie „węzła głównego”. Można by go nazwać Krajowym Ośrodkiem Współpracy na rzecz Reintegracji. Tworzyć go może niewielki zespół wyodrębniony organizacyjnie lub funkcjonalnie i afiliowany bądź przy Departamencie Pomocy i Integracji Społecznej MRPiPS (co byłoby rozwiązaniem naturalnym) bądź przy wybranym ROPS. Członkami KSR byłyby z jednej strony RSR, z drugiej – organizacje /instytucje należące do wcześniej wyróżnionych trzech kategorii interesariuszy typu A, B i C, działające na poziomie ponadregionalnym/krajowym dobierane celowo z myślą o ich możliwościach w zakresie wzmacnianie pozycji i rozwoju potencjału LSR-ów. Podobnie jak RSR, KSR działałaby w formule hubu.

KSR powinna pełnić dwie kategorie funkcji:

1. Funkcje niespecyficzne, tj. funkcje immanentnie wpisane w naturę sieci.
2. Funkcje wynikające z głównych celów KSR:
  - (a) wzmacnianie pozycji LSR poprzez oddziaływanie na środowisko administracji i władz publicznych, centralnych instytucji sektorowych i organizacji parasolowych, organizacji pozarządowych itp.;
  - (b) identyfikowanie i mobilizowanie zasobów, z których mogłyby korzystać LSR,
  - (c) budowanie na poziomie ponadregionalnym/krajowym korzystnego dla reintegracji klimatu w środowiskach politycznych i opiniotwórczych.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Ponadto, w KSR powinno być kumulowane doświadczenie zbierane przez LSR, które przeanalizowane i przedyskutowane mogłyby się stać podstawą rekomendacji dotyczących przyszłych zmian/reform systemu reintegracji o charakterze instytucjonalnym.

Część III - Zasady scenariuszy oddziaływań i animacji w Modelu KSR

Konstruując scenariusze oddziaływań na interesariuszy typu A, B, C oraz prowadząc działania animacyjne dla utworzenia jednostki organizacyjnej zatrudnienia socjalnego świadczącej nowy profil usług reintegracji społecznej i zawodowej (w tym przypadku KIS), warto kierować się kilkoma uniwersalnymi zasadami.

Zasada podmiotowej aktywizacji

Proces podmiotowej aktywizacji jest działaniem w trakcie którego osoba wykluczona angażuje się w czynności i zadania, w trakcie których nabywa / rozwija swój potencjał istotny dla przełamania barier ograniczających jej uczestnictwo w życiu społecznym i publicznym, w tym na rynku pracy. Cechą konstytutywną tego procesu jest podmiotowość osoby reintegrującej się.

Oznacza ona że:

- /1/ uczestnik procesu ma wpływ na jego charakter, przebieg i czas trwania,
- /2/ uczestnictwo w procesie wzmacnia jego poczucie sprawstwa. Proces reintegracji społecznej i zawodowej silnie akcentuje znaczenie podmiotowości pozwalając na sięgnięcie po kolejne źródło inspiracji – rozwiniętą w obszarze pracy socjalnej koncepcję empowerment.

Zasada empowerment

Empowerment jest procesem, w którym osoba wspomagająca podejmuje wspólnie z wspomaganiem szereg działań, których celem jest zredukowanie bezsilności powstałej w wyniku dotychczasowych doświadczeń życiowych. Innymi słowy, empowerment jest to coś, co przeżywa i czego doświadcza osoba wychodząca ze stanu wykluczenia społecznego, a nie ktoś, kto jej pomaga. Proces ten ma trzy wzajemnie powiązane wymiary:

- (a) rozwijanie bardziej pozytywnego obrazu siebie jako kogoś, kto jest w stanie skutecznie wpływać na rzeczywistość,

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

(b) kształcenie wiedzy i zdolności potrzebnych do bardziej krytycznego rozumienia sieci czynników społecznych i politycznych współkształtujących własne środowisko życia,

(c) rozwijanie zasobów i strategii niezbędnych do osiągnięcia indywidualnych i zbiorowych celów.

Należy pamiętać, że proces reintegracji społecznej i zawodowej jest **procesem doświadczanym podmiotowo przez osoby wykluczone społecznie, oraz integralnym, w trakcie którego nabywają / rozwijają one swój potencjał** sprawstwa, w tym potencjał istotny z punktu widzenia osiągnięcia satysfakcjonującego ich poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym, w tym na rynku pracy.

Zasada potencjału reintegracyjnego

Potencjał reintegracyjny odnosi się do zdolności/możności danej osoby do włączenia się i uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym. Czynniki kształtujące ten potencjał grupują się w trzech kategoriach: czynniki indywidualne, okoliczności życiowe, czynniki środowiskowe. Potencjał reintegracyjny jest pojęciem wielowymiarowym. Praca i zatrudnienie to jeden z jego wymiarów. Kwestią otwartą pozostaje wyodrębnienie pozostałych wymiarów (w tym m.in. wymiaru rodzinnego). Wielowymiarowość potencjału reintegracyjnego oznacza, że występujące pod tym względem między ludźmi różnicowania dotyczą nie tylko jego poziomu, ale także struktury. Inną konsekwencją wielowymiarowości jest fakt, iż możliwa jest rozbieżność potencjałów cząstkowych (tj. odnoszących się do poszczególnych wymiarów), innymi słowy pojęcie potencjału reintegracyjnego „każe” zwracać uwagę nie tylko na słabości i deficyty, ale także na posiadane przez daną osobę zasoby i aktywa.

Zasada katalogu usług reintegracyjnych

Potencjał reintegracyjny wyznacza zakres i charakter usług reintegracyjnych. Potencjał ten rozwijają:

- **Usługi służące przełamywaniu** /pokonywaniu przez daną osobę / daną kategorię osób wykluczonych barier / blokad / utrudnień / ograniczeń stojących na drodze ich reintegracji;
- **Usługi służące budowaniu** / wzmocnianiu podmiotowości osób wykluczonych, budzeniu i rozwijaniu ich gotowości do kierowania własnym życiem, w tym aktywnego zaangażowania w proces reintegracji.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- **Case management** służący koordynacji usług świadczonych w procesie reintegracji, który jest praktykowany w służbach społecznych w odniesieniu do osób/rodzin doświadczających wielu złożonych problemów (trudności, deficytów, itp.) i w związku z tym wymagających korzystania z wielu rodzajów usług. Istotą *case management*'u jest wprowadzenie do praktyki roli menedżera przypadku, który ma zapewniać, iż usługi, których wymaga klient, są koordynowane – udostępnione, świadczone w odpowiednim czasie i w odpowiedniej jakości.

Zasada dialogu społecznego

Przestrzeganie reguł dialogu społecznego ma znaczenie na wszystkich poziomach KSR, z podkreśleniem szczególnej jego roli na poziomie LSR, gdzie konieczne jest pozyskanie przychylności Interesariuszy grupy „C”. Zasada dialogu społecznego jest także ważna w okoliczności starania się o „przychylność” organów władzy publicznej dla organizujących się inicjatyw tworzenia klubów integracji społecznej z nowym profilem usług. Dążąc do konstruowania w LSR partnerstw element dialogu społecznego jest warunkiem bezwzględnego powodzenia inicjatywy i dalszego funkcjonowania.

Zasada demokracji

To element scenariuszy oddziaływania w stosunku do wszystkich typów Interesariuszy w Modelu KSR. Zasada ta pozwala na wprowadzenie reguł szanowania partnerów (ich głosów, wypowiedzi, stanowisk a także odmienności poglądów) oraz reguł dysponowania przez nich równym głosem, w dążeniu do consensusu w podejmowaniu decyzji.

Zasada jawności działań

Postępowanie lidera inicjatywy LSR a także pozostałych Interesariuszy typu A i B wyrażające się przede wszystkim zachowaniem bieżącej wymiany informacji, uzgadniania planów i kierunków działania musi być przestrzegane wobec reprezentantów Interesariuszy typu C. Jednakże stosowanie jej wymaga pamiętania o całej lokalnej społeczności.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Zasada pomocniczości

Konstruując na każdym poziomie Modelu KSR struktury sieciowe należy nie zapominać, że inicjatywy te powinny służyć tym celom, w których możliwości i zasoby jednostek nie pozwalają im samodzielnie rozwijać swoich wartości, usamodzielniać się ekonomicznie.

Zasada oddolności

Utworzenie ogniw KSR a następnie ich działanie powinno przestrzegać reguły „wsluchiwania” się w głosy oddolne, pomysły i uwagi. Ta zasada powinna być przestrzegana przede wszystkim na poziomie regionalnym (RSR) i krajowym (KSR).

Zasada apolityczności

Dążąc do wykorzystywania potencjałów organizacyjno-technicznych interesariuszy na wszystkich szczeblach Modelu KSR w interesie podmiotów doświadczających sytuacji niemożności uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, wyraźnie należy oddzielić i odrzucić próby politycznego wykorzystywania tego typu inicjatyw.

Część IV - Typy scenariuszy oddziaływań i animacji w Modelu KSR

Jaką animację zastosować?

W jednej z definicji animacji społeczno-kulturalnej odnajdujemy bardzo ważne elementy, które z powodzeniem można zastosować w działaniach służących lokalnemu wdrażaniu założeń modelu KSR: *„Animacja jest sposobem oddziaływania mającym na celu wychowanie i kształcenie jednostek, grup i środowisk przez kulturę i dla kultury (w jej szerokim ujęciu). Polega na stosowaniu serii zabiegów wyzwalających twórcze potencjały, pobudzających motywujących do kreatywnych działań, integrujących ludzi między sobą, a także z otaczającym światem,*

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

wspomagających rozwój duchowy, autokreację, pobudzających ciekawość poznawania i potrzebę tworzenia kultury, wspierających i promujących aktywność kulturalną i społeczną.”¹².

W zależności od lokalnych doświadczeń w budowaniu partnerstw, animator powinien wybrać i zastosować najbardziej optymalny rodzaj animacji i tryb tworzenia Lokalnej Sieci Reintegracji. Doświadczenia, między innymi projektu „Kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym”, pokazują, że nie ma uniwersalnej ścieżki dojścia zamierzonego rezultatu, a działania służące jego osiągnięciu powinny być zindywidualizowane i dostosowane do lokalnych uwarunkowań. Dlatego też dobrze jest wziąć pod uwagę przynajmniej dwa warianty animacji.

Administracyjny wariant tworzenia Lokalnej Sieci Reintegracji

Ten tryb tworzenia może być zastosowany w gminach, w których nie ma doświadczeń w budowaniu partnerstw lokalnych, w tym także na rzecz zatrudnienia socjalnego. Lokalna Sieć Reintegracji może być utworzona decyzją wójta lub uchwałą Rady Gminy. Ważne jest aby zachowana została formuła otwartości składu LSR oznaczająca, że w każdym momencie funkcjonowania tej grupy mogą dołączać przedstawiciele nowych instytucji, ale także ją opuszczać. Wariant administracyjny powołania LSR nie jest optymalnym rozwiązaniem dlatego, że może powodować powstanie ryzyka eliminacji ze składu przedstawicieli podmiotów i środowisk, które nie znajdują się w obszarze bezpośredniego zarządzania wójta, np.: organizacje pozarządowe, liderzy lokalni, czy powiatowy urząd pracy. Wariant administracyjny może być uciążliwy również z punktu widzenia idei partycypacji społecznej. Różne postrzeganie roli administracji, dotychczasowe doświadczenia we współpracy, mogą zmniejszyć szanse na szerokie partnerstwo w LSR, bowiem chodzi o utrzymanie reguły „zaufania” społecznego do władz gminy.

Obywatelski wariant tworzenia LSR

W środowiskach, w których idea wielosektorowego partnerstwa jest znana, w których zauważamy zaawansowane procesy partycypacji społecznej, w których liderzy społeczni mają już doświadczenie w animowaniu relacji partnerskich oraz inicjowaniu szeregu przedsięwzięć

---

¹² Patrz: B. Jedlewska: *Animatoryzy kultury wobec wyzwań edukacyjnych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1999.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

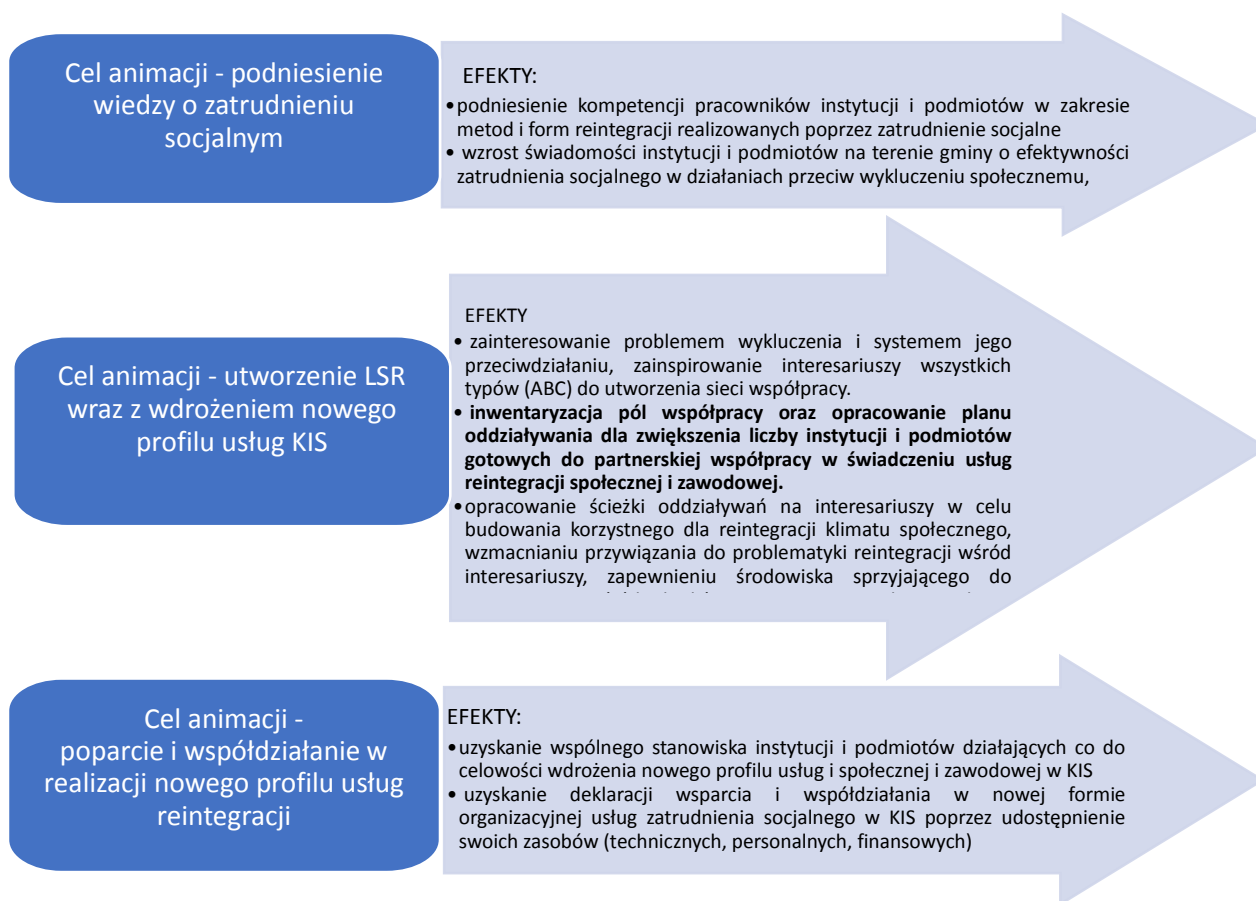
Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

lokalnych można wdrażać oddolny wariant tworzenia LSR. Główną rolę powinni odegrać tutaj znani liderzy społeczni, którzy po zapoznaniu się z ideą LSR mogliby być swoistym spoiwem interesariuszy trzech typów wokół idei sieci. Ponadto w świadomym i zaangażowanym społecznie środowisku już funkcjonują pewne wypracowane schematy współpracy, służące rozwiązywaniu zdefiniowanych problemów – w tym społecznych, które z powodzeniem można wykorzystać w budowaniu LSR. Wariant oddolny może być wykorzystany zarówno przez „liderów społecznych” – jako ich inicjatywa, bądź też przez władze gminy, które mogą skierować uwagę „liderów” na nową ścieżkę współpracy na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu i wspierać ich we wdrażaniu modelu sieci.

Rys. 2. Cele i efekty działań animacyjnych

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem rezultatów projektu „Kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym”

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Jak rozpocząć i kogo zainteresować ideą sieci (partnerstwa) w LSR?

Partnerstwo lokalne powinni tworzyć partnerzy, reprezentujący trzy podstawowe sektory: samorządowy, pozarządowy, biznesowy.

Model KSR wskazuje trzy kategorie interesariuszy:

- interesariusze typu A – organizacje /instytucje, których głównym celem statutowym jest reintegracja, np. KIS, CIS, integracyjne przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnie socjalne, lokalne organizacje pozarządowe;
- interesariusze typu B – organizacje/instytucje, których jednym z celów statutowym jest reintegracja, np.: OPS, PUP, lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób wykluczonych;
- interesariusze typu C – organizacje /instytucje, dla których reintegracja nie jest celem (jednym z celów) statutowych, ale które świadczą usługi, z których – w co najmniej tej samej mierze, co inne kategorie społeczne – korzystać mogą osoby reintegrowane, np.: instytucje kultury (w tym samorządowe ośrodki kultury i biblioteki), instytucje edukacyjne, placówki opieki zdrowotnej i promocji zdrowia, ośrodki sportu i rekreacji, lokalni pracodawcy, lokalne organizacje pozarządowe działające na polu m.in.: kultury, edukacji, promocji zdrowia, ekologii itp.

Tworząc Lokalną Sieć Reintegracji animator powinien korzystać z powszechnie znanych wskazówek dotyczących zakładania „dobrego” lokalnego partnerstwa:

Wspólne określenie celów lokalnej sieci reintegracji (partnerstwa lokalnego)

- To partnerstwo określa, jakie cele będą priorytetowe i jakie metody wybierze do ich realizacji.
- Środki finansowe są w procesie inicjowania partnerstwa drugorzędną sprawą.
- Wykorzystanie potencjału Interesariuszy, szczególnie wiedzy i doświadczeń zasobów kadrowych może być ścieżką do poszukiwania tych środków.

Diagnoza problemów lokalnych – wspólny interes

- Diagnoza może być przeprowadzona siłami własnymi partnerów. Partnerstwo wybiera wówczas odpowiednią metodę, pomocną przy przeprowadzeniu diagnozy.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- W przypadku partnerstwa formalnego, dysponującego środkami finansowymi, diagnoza może być zlecona ekspertom zewnętrznym, którzy konsultują z partnerstwem wybraną przez nich metodę opracowania *diagnozy*.

Bez lidera i diagnozy nie ma partnerstwa lokalnego

- Inicjatorem partnerstwa może być osoba fizyczna, organizacja, instytucja. Inicjator musi być wiarygodny w środowisku lokalnym.
- Impulsem podjęcia inicjatywy partnerskiej jest dostrzeżenie określonego problemu /problemów społecznych i wola ich rozwiązania.

Poszukiwanie partnerów (interesariuszy)

- Poszukując partnerów należy rozważyć: jakie podmioty powinny uczestniczyć w partnerstwie, aby podjęty problem uzyskał możliwości rozwiązania, jakimi przesłankami kieruje się potencjalny partner w swojej podstawowej działalności, jakimi zasobami własnymi dysponuje.
- Partnerstwo jest otwarte na nowych członków.

Wizja, misja i cele

- Wizja jest niezbędnym elementem długofalowego planowania działań partnerstwa. Określa pożądany stan społeczności lokalnej, zmienionej w efekcie działania partnerstwa. Ostateczne wypracowanie wizji powinna być zakończone jasno sformułowanym dokumentem.
- Misja określa nadrzędny cel partnerstwa, definiuje wspólne przekonania partnerów dotyczące przyczyn powołania partnerstwa. Misja określa także zasady, na których opiera się partnerstwo i które muszą być respektowane przez wszystkich jego członków.
- Precyzyjne określenie celów, z uwzględnieniem celu głównego i szczegółowego, umożliwia prawidłową pracę partnerstwa. Cele szczegółowe spełniają funkcję pomocniczą przy realizacji celu głównego.

Wybór formy działania partnerstwa

- W polskim prawodawstwie brak odrębnej formuły prawnej dla partnerstwa lokalnego. Partnerstwo może uzyskać osobowość prawną, jako: fundacja, stowarzyszenie, związek stowarzyszeń.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- Partnerstwo lokalne, które nie ubiegające się o uzyskanie osobowości prawnej, może być związane umową partnerską.
- Partnerstwo lokalne, które nie zawiera umowy partnerskiej, nie posiada osobowości prawnej, działa nieformalnie i ma formę współpracy.

Wybór formy pracy partnerów

- Organizowanie realizacji zaplanowanych przez partnerstwo zamierzeń, opiera się na wspólnie opracowanym i przyjętym planie i harmonogramie pracy.
- Konieczne jest dokonanie podziału zadań, sprecyzowanie, za jakie zadania jest odpowiedzialny dany partner, który z partnerów będzie prowadzić dokumentację działalności partnerstwa.
- Niezbędne jest ustalenie terminów spotkań oraz sposób komunikacji między spotkaniami i przestrzeganie tych ustaleń przez wszystkich członków partnerstwa.
- Niezbędne jest wybranie siedziby partnerstwa. W przypadku partnerstwa nieformalnego, siedzibą może być siedziba jednego z partnerów.

Opracowanie planu działania

- W przypadku podjęcia przez partnerstwo działań długofalowych, wskazane jest opracowanie strategii partnerstwa, obejmującej działania w okresie kilku lat, np. 3 lub 4.
- Partnerstwo określa i realizuje działania w oparciu o wspólnie opracowany i przyjęty plan i harmonogram pracy.
- Dobrze jest opracowywać plany partnerstwa systematycznie na określony czas.

Ewaluacja i monitoring w partnerstwie

- Ewaluacja jest niezbędna przy ocenie partnerstwa i jego działań. Umożliwia polepszenie pracy partnerstwa.
- Częstotliwość ewaluacji powinna być uzgodniona wspólnie przez partnerów, z możliwością modyfikacji w zależności od potrzeb. Dobrze jest określić minimalny okres poddawany ewaluacji.
- Ewaluację można przeprowadzić we własnym zakresie lub – w przypadku dysponowania odpowiednimi środkami – zlecić badanie ekspertowi/ekspertom zewnętrznym, co zwiększa obiektywizm badania.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

- Ewaluacja kończy się spisaniem odpowiedniego dokumentu, przedstawiającym wykazane braki lub nieprawidłowości i zobowiązującym partnerów do usunięcia tychże braków i nieprawidłowości.

Jakie scenariusze i narzędzia animacji sektorowej zastosować budując LSR?

Animator w celu stworzenia odpowiednich warunków organizacyjnych oraz zagwarantowania uporządkowanego systemu wdrażania LSR zgodnej z modelem KSR może stworzyć i wykorzystać własne narzędzia ułatwiające realizację postawionego przed nim zadania. Dobrym przykładem mogą być opracowane w ramach projektu „Kompleksowe formy reintegracji w środowisku lokalnym” karty kompetencji. Odpowiednio dostosowane karty posłużą do określenia czynności (procedur) na każdym etapie wdrażania LSR w tym: (a) procedur animacji dla podmiotu inicjującego LSR „głównego węzła” inicjującego sieć – animatora / lokalnego KIS, (b) procedur animacji dla instytucji, których celem statutowym jest reintegracja (interesariusze typu B), (c) procedur kompetencji dla instytucji partnerskich (interesariuszy typu C)

Rys. 3. Wzór karty procedury kompetencji MLW

Karta Procedury	..... <i>/ instytucja wprowadzająca procedurę /</i>			
Nazwa procedury	..... <i>/ nazwa procedury /</i>			
Czynności procedury kompetencyjnej				
Czynność 1				
Czynność 2				
<i>Itd.</i>				
Instytucje współpracujące				
Instytucje otrzymujące informacje w ramach procedury	..... <i>/ wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>			
Osoba odpowiedzialna w instytucji za procedurę	..... <i>/ wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>			

Źródło: "Model Lokalnej Współpracy. Partnerstwo międzysektorowe na rzecz zatrudnienia socjalnego Raport z pilotażu" "Kompleksowe formy reintegracji społecznej i zawodowej w środowisku lokalnym", Warszawa 2014

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Przykład procedury animacji dla podmiotu inicjującego LSR „głównego węzła” sieć – animatora lokalnego KIS

Karta nr 1	Animator / instytucja wprowadzająca procedurę /
Nazwa procedury	INICJACJA LSR
Czynności	
Czynność 1	Analiza lokalnych informacji – rejestrów dotychczasowych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu. Nawiązanie kontaktu z ROPS, OPS, lokalnymi platformami współpracy w zakresie zatrudnienia socjalnego – konwentami, gminami, lokalnymi NGO w celu określenia dotychczas realizowanych form przeciwdziałania wykluczeniu i rozeznania możliwości wdrożenia nowych usług KIS wraz z uzasadnieniem korzyści jakie daje realizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym w oparciu o nowy model usług.
Czynność 2	Pierwsze spotkanie animacyjne z interesariuszami typu A – lokalne instytucje i organizacje, których głównym celem działań jest reintegracja, w celu zainteresowania tematem. Przedstawienie idei LSR, opracowanie ścieżki dotarcia do interesariuszy typu B i C
Czynność 3	List intencyjny do instytucji samorządu terytorialnego gminy, do organizacji pozarządowych, podmiotów kultury, edukacji, sportu, zdrowia oraz przedsiębiorców i liderów społecznych (sołtysów) przedstawiający potrzebę uruchomienia wspólnych działań w ramach LSR
Czynność 4	Organizacja spotkania informacyjnego dla potencjalnych interesariuszy i mieszkańców gminy.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje w ramach procedury	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna w instytucji za procedurę	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /
Karta nr 2	Animator / instytucja wprowadzająca procedurę /
Nazwa procedury	Klub Integracji Społecznej „główny węzeł LSR”
Czynności	
Czynność 1	Konsultacje z Kierownikiem OPS oraz kierownikami wybranych podmiotów i jednostek organizacyjnych Gminy w zakresie potencjalnych kandydatów do grupy roboczej do wdrożenia LSR z katalogu interesariuszy ABC
Czynność 2	Opracowanie informacji o powołaniu grupy roboczej do wdrożenia LSR i zaproszenie do udziału w jej pracach przedstawicieli podmiotów – wszystkich typów interesariuszy
Czynność 3	Wyznaczenie koordynatora LSR (najlepiej przedstawiciela KIS). Wyznaczenie ram czasowych i planu działań LSR
Czynność 4	Sporządzenie listy przedstawicieli potencjalnych interesariuszy sieci.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje w ramach procedury	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna w instytucji za procedurę	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Karta nr 3	Animator/ KIS
Nazwa procedury	KOORDYNACJA porozumienia na rzecz LSR
	Czynności
Czynność 1	Koordinacja przygotowania projektu <i>porozumienia na rzecz LSR</i> , w tym wyznaczenie instytucji odpowiedzialnej za opracowanie i redakcję umowy partnerskiej,
Czynność 2	Koordinacja konsultacji nad treścią projektu <i>porozumienia na rzecz LSR</i>
Czynność 3	Określenie sposobu reprezentacji LSR w pracach Regionalnych Sieci Reintegracji
	Instytucje współpracujące
Instytucje otrzymujące informacje	..... <i>/ wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>
Osoba odpowiedzialna	..... <i>/ wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>
Karta nr 4	Animator / KIS
Nazwa procedury	LOKALNY MONITORING LSR
	Czynności
Czynność 1	Przygotowanie propozycji trybu i organizacji monitoringu, w tym zakresu informacji przekazywanych przez instytucje współpracujące w ramach LSR,
Czynność 2	Wyznaczenie terminów monitoringu,
Czynność 3	Przedstawianie informacji z monitoringu na posiedzeniach LSR.
	Instytucje współpracujące
Instytucje otrzymujące informacje	...../ <i>wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>
Osoba odpowiedzialna	..... / <i>wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>
Karta nr 5	Animator /KIS
Nazwa procedury	WYBÓR FORM REALIZACJI NOWYCH USŁUG
	Czynności procedury kompetencyjnej
Czynność 1	Inwentaryzacja zasobów i oczekiwań członków LSR. Określenie metod i form współpracy w zakresie realizacji nowego profilu usług reintegracji społecznej i zawodowej w KIS.
Czynność 2	Przedłożenie partnerom wypracowanych materiałów z prośbą o odniesienie się do przedstawionych propozycji.
Czynność 3	Zastosowanie wypracowanych działań w pracy KIS
	Instytucje współpracujące
Instytucje otrzymujące informacje	..... <i>/ wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>
Osoba odpowiedzialna	..... <i>/ wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>

Przykład kart procedur animacji dla instytucji, których celem statutowym jest reintegracja (interesariusze typu B)

Karta nr 6	OPS/Organizacja pozarządowa
Nazwa procedury	BADANIA< ANALIZY< KODOWANIE
Czynności	
Czynność 1	Wykonywanie wszystkich prac badawczych, analitycznych i kodujących pozycje poszczególnych instytucji, mogących być potencjalnymi Interesariuszami LSR,
Czynność 2	Przeprowadzanie konsultacji lokalnych na temat wyników wykonanych prac,
Czynność 3	Informowanie o strukturze Interesariuszy LSR w podziale na grupy: A, B,C
Czynność 4	Udział w pracach grupy roboczej do wdrożenia LSR.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /
Karta nr 7	OPS/Organizacja pozarządowa
Nazwa procedury	PREZENTACJA WARIANTÓW NOWYCH USŁUG KIS
Czynności	
Czynność 1	Prowadzenie Gminnej Biblioteczki LSR,
Czynność 2	Opracowanie materiałów dla interesariuszy do wdrożenia nowych usług KIS i świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej na terenie Gminy,
Czynność 3	Przedstawienie informacji na forum LSR.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /
Karta nr 8	OPS/Organizacja pozarządowa
Nazwa procedury	ORGANIZOWANIE NOWYCH ZAJĘĆ REINTEGRACJI
Czynności	
Czynność 1	Dokonanie diagnozy sytuacji osób i rodzin w Gminie,
Czynność 2	Uzyskanie dodatkowych informacji o osobach i rodzinach, mogących być objętymi usługami reintegracji społecznej i zawodowej od organizacji pozarządowych,
Czynność 3	Przygotowanie programu zajęć merytorycznych w KIS
Czynność 4	Zawarcie kontraktów socjalnych.

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /
Karta nr 9	OPS/Organizacja pozarządowa
Nazwa procedury	POTRZEBY USŁUG REINTEGRACJI
Czynności	
Czynność 1	Przekazanie informacji o potrzebach KIS do grupy roboczej do wdrożenia LSR tj. do przedstawicieli instytucji partnerskich
Czynność 2	Wyznaczenie osoby odpowiedzialnej do kontaktów z instytucjami partnerskimi,
Czynność 3	Określenie trybu i sposobu informowania partnerów o potrzebach KIS, w tym: o potrzebie dysponowania zasobami materialnymi, zasobami wiedzy z danej dziedziny, w której odbywają się zajęcia w KIS, o potrzebie dysponowania zasobami personalnymi (specjaliści na zajęcia), etc.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /
Karta nr 10	OPS/Organizacja pozarządowa
Nazwa procedury	WSPÓLPRACA Z PARTNERAMI LSR
Czynności	
Czynność 1	Określenie sposobu kontaktów z instytucjami partnerskimi oraz członkami LSR,
Czynność 2	Określenie zakresu informacji o potrzebach kierowanych pod adresem instytucji, dysponujących określonymi zasobami niezbędnymi dla organizacji zajęć w KIS.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Procedury kompetencji dla instytucji partnerskich (interesariuszy typu C)

Procedury kompetencji Instytucji Partnerskich obejmują:

- Kompetencje do nawiązywania i utrzymywania stałych kontaktów z Instytucjami Inicjującymi i Instytucjami Świadczącymi Usługi,
- Kompetencje do wyznaczenia w strukturze organizacyjnej osób odpowiedzialnych za utrzymywanie kontaktów,
- Kompetencje do analizy własnych zasobów, które mogą być przeznaczone na cele LSR.

Karta nr 11	INSTYTUCJE PARTNERSKIE
Nazwa procedury	NAWIĄZYWANIE I UTRZYMYWANIE KONTAKTÓW
Czynności	
Czynność 1	Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za utrzymywanie kontaktów z instytucjami wymienionymi w modelu KRS, RSR,LSR,
Czynność 2	Przyjęcie zasad współpracy, udziału w pracach grupy roboczej do wdrożenia LSR oraz reprezentowania danej instytucji wobec Instytucji Inicjującej – KIS,
Czynność 3	Określenie systemu przepływu informacji, w tym głównie przyjmowania zgłoszeń potrzeb na rzecz działającego podmiotu zatrudnienia socjalnego świadczącego usługi reintegracji społecznej i zawodowej.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	...../ <i>wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>
Osoba odpowiedzialna	...../ <i>wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>
Karta nr 12	INSTYTUCJE PARTNERSKIE
Nazwa procedury	WYZNACZENIE OSOBY DO REPREZENTOWANIA INSTYTUCJ/PODMIOTU
Czynności	
Czynność 1	Wyznaczenie osób, reprezentujących daną instytucję partnerską w pracach LSR,
Czynność 2	Poinformowanie wszystkich instytucji w LSR,
Czynność 3	Przyjęcie zasad wzajemnej informacji.
Instytucje współpracujące	
Instytucje otrzymujące informacje	..... / <i>wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /</i>
Osoba odpowiedzialna	..... / <i>wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /</i>

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Karta nr 13	INSTYTUCJE PARTNERSKIE
Nazwa procedury	ANALIZA POTRZEB i ZASOBÓW
	Czynności
Czynność 1	Przyjmowanie informacji zgłoszeniowych od podmiotu zatrudnienia socjalnego w zakresie potrzeb związanych z organizacją i przebiegiem zajęć,
Czynność 2	Prowadzenie analizy możliwości udostępnienia własnych zasobów na cele LSR,
Czynność 3	Informowanie na bieżąco o niemożności spełnienia oczekiwań w zakresie udostępnienia zasobów.
	Instytucje współpracujące
Instytucje otrzymujące informacje	..... / wskazanie podstawowych instytucji współpracujących /
Osoba odpowiedzialna	..... / wskazanie imienne osoby – funkcji pełnionej w instytucji /

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Ankiety, kwestionariusze, wywiady

Ankieta – kwestionariusz zbierający informacje o działaniach partnerskich podmiotów i instytucji oraz wstępnie określający ich gotowość do podjęcia współpracy w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu.

Główne założenia budowy ankiety:

1. Kwestionariusz powinien być dostarczony do przedstawicieli instytucji i podmiotów działających na obszarze wybranej gminy oraz zamieszczony na stronach internetowych;
2. Czas trwania badania powinien być precyzyjnie określony, np.: 1 tydzień;
3. Wszystkie odpowiedzi powinny być zebrane indywidualne (bezpośrednio od respondentów) oraz za pomocą poczty elektronicznej.

Przykład ankiety do wykorzystania:

ANKIETA					
<p>Szanowni Państwo, <i>Prosimy o udział w badaniu ankietowym, przy zapewnieniu pełnej anonimowości. Szczerość i rzetelność udzielanych odpowiedzi pozwoli na dokonanie oceny państwa opinii na temat partnerskiego współdziałania w obszarze polityki społecznej w gminie. Wyniki badania zostaną posumowane oraz posłużą do zaplanowania i wdrożenia działań Lokalnej Sieci Reintegracji mającej na celu zainicjowanie współpracy różnych instytucji i podmiotów na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu, posłużą wypracowaniu zasad udzielenia solidarnego wsparcia dla najbardziej potrzebujących. Zebranie Państwa opinii jest ważne z punktu widzenia wzmacniania indywidualnych „wartości społecznych” mieszkańców gminy, dlatego też prosimy o odpowiedzi na poniższe pytania.</i></p> <p style="text-align: right;">/ - / Zespół Badawczy LSR</p>					
Pytanie 1: Proszę określić reprezentowaną instytucję” (wstawić „X” przy rodzaju instytucji)					
Administracja	☐	Instytucja pomocy społecznej	☐	Instytucja edukacji i oświaty	☐
Instytucja kultury i dziedzictwa narodowego	☐	Instytucja ochrony i profilaktyki zdrowotnej	☐	Instytucja sportu i rekreacji	☐
Instytucja / Podmiot gospodarczy	☐	Kościelna osoba prawna	☐	Inna (wskaż sektor)	☐
Organizacja pozarządowa	☐	Organ samorządu terytorialnego (rada gminy)	☐	Instytucja spoza Gminy (wskaż jaka)	☐
Wskazanie instytucji/sektora:					

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Pytanie 2. Czy na terenie działania Pani/Pana instytucji funkcjonuje partnerstwo	
TAK	NIE
Jeśli TAK proszę wskazać cele jego działania:	
1.....	
2.....	
3.....	
Jeśli NIE proszę przejść do pytania 5	
Pytanie 3: Czy Pani / Pana instytucja lub podmiot jest sygnatariuszem partnerstwa?	
TAK	NIE
Jeśli NIE proszę wskazać dlaczego?	
.....	
Pytanie 4: Czy Pani / Pana zdaniem Lokalne Partnerstwo wpisało się trwale w życie społeczno-gospodarcze Gminy?	
TAK	NIE
Jeśli TAK to proszę wymienić trzy najważniejsze Pani /Pana zdaniem przedsięwzięcia, które zdecydowały o pozycji Lokalnego Partnerstwa:	
1.....,	
2.....,	
3.....	
Jeśli NIE to proszę wymienić trzy najważniejsze Pani /Pana zdaniem przyczyny niepowodzenia:	
1.....	
2.....	
3.....	
Pytanie 5: Czy Pani / Pana zdaniem w gminie powinno działać partnerstwo na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu?	
TAK	NIE
Jeśli TAK to proszę wymienić trzy najważniejsze Pani /Pana zdaniem instytucje /podmioty, które powinny wejść w jego skład:	
1.	
2.....	
3.....	
Jeśli NIE to proszę wymienić argument:	
.....	
.....	
.....	

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Pytanie 6: Jakie najważniejsze Pani / Pana zdaniem, działania powinny być realizowane przez partnerstwo przeciw wykluczeniu – proszę wymienić trzy przykłady?

1. ....
2. ....
3. ....

Pytanie 7: Czy Pani / Pana podmiot realizuje zadania z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu?

TAK

NIE

Pytanie 8: Jakie działania statutowe realizuje Pani / Pana podmiot/organizacja. Prosimy wymienić trzy przykłady:

1. ....
2. ....
3. ....

Pytanie 9: Czy Pani / Pana podmiot/organizacja mogłaby się włączyć w działania służące reintegracji społecznej i zawodowej na terenie gminy?

TAK

NIE

Jeśli TAK proszę określić proponowane obszary działań:

1. ....
2. ....
3. ....

Jeśli NIE proszę wskazać dlaczego

.....

Pytanie 10: Jakimi cechami powinno charakteryzować się partnerstwo?

.....
.....
.....

Pytanie 11: Jakimi tematami / problematyką mogłoby zająć się partnerstwo na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu? Wymień wg. Ciebie najważniejsze trzy przykłady

1. ....
2. ....
3. ....

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Wywiad jedno z częściej stosowanych narzędzi badawczych służących zebraniu informacji i opinii w wybranym temacie:

- **Wywiad Indywidualny (IDI – individual in-depth interview)** – indywidualny wywiad pogłębiony – polega na indywidualnej rozmowie z respondentem. Jego celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru.
- **Grupowy (FGI – Focus group interview)** – zogniskowany wywiad grupowy (wywiad fokusowy) – skupia się na konkretnym problemie, prowadzi go moderator (osoba zadająca pytania, stymulująca dyskusję, pilnująca czasu) Fokus trwa ok. 1–2 godzin, czas jest ograniczony, grupa powinna zawierać od 6 do 12 osób. Dobrze, gdy jest prowadzony w miejscu, w którym można „podglądać” uczestników za pomocą lustra weneckiego.

Główne założenia badania z wykorzystaniem wywiadu:

1. Wywiad indywidualny powinien być przeprowadzany z przedstawicielami potencjalnych interesariuszy LSR – przynajmniej 2 osoby os każdego interesariusza (osoba zarządzająca, pracownik merytoryczny);
2. Wywiad powinien być przeprowadzany przez moderatora po wcześniejszym umówieniu jego terminu i czasu trwania
3. Czas wywiadu – 45 min. Do 1 godziny.

<p>Plusy narzędzia „Wywiad indywidualny”</p>	<p>Minusy narzędzia „Wywiad indywidualny”</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość uzyskania głębszych opinii, i bardziej szczegółowych informacji, • Umożliwia poznanie stanowiska osób odpowiedzialnych za dany temat lub problematykę 	<ul style="list-style-type: none"> • Może dojść do sytuacji krępujących i niewygodnych dla osób – stron wywiadu, • Czasochłonność, • Może dojść do naruszenia relacji badacz – respondent, zwłaszcza jeśli osoby się znają.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Przykład scenariusza wywiadu do wykorzystania:

Główne założenia:

4. Wywiad indywidualny powinien być przeprowadzany z przedstawicielami potencjalnych interesariuszy LSR – przynajmniej 2 osoby os każdego interesariusza (osoba zarządzająca, pracownik merytoryczny);
5. Wywiad powinien być przeprowadzany przez moderatora po wcześniejszym umówieniu jego terminu i czasu trwania
6. Czas wywiadu – 45 min.,

Wprowadzenie (10 min.):

Moderatorzy przedstawiają respondentowi cel badania (wywiadu), tytuł projektu w ramach którego jest to badanie przeprowadzane a także zasady wywiadu. Uprzedzają, że informacje będą przetwarzane tylko do celów badawczych a dane personalne zostaną zachowane tylko w archiwum badania.

Moderatorzy charakteryzują schemat wywiadu: z jakich części będzie się on składał, np.: wiedza o badanym temacie, ocenie własnego udziału (wkładu), ocenie perspektyw.

Respondent przedstawia się, charakteryzując swoją osobę poprzez następujące wyróżniki: płeć, wiek, stanowisko w instytucji lub stan społeczny w Gminie, a także okres zamieszkiwania na jej terenie.

Część Pierwsza: Wiedza o partnerstwie (10 min.)

Chcielibyśmy dowiedzieć się od Pani / Pana jakie ma opinie na temat partnerstwa:

1. Czy zna Pani/ Pan jakiegokolwiek działające partnerstwo, i w jakich okolicznościach posiadli Państwo wiedzę na ten temat?
2. Czy na terenie gminy realizowane są działania partnerskie i w jakich obszarach?
3. Jak ocenia Pan/Pani te inicjatywy?
4. Czy jest pani w stanie określić jakie cechy powinno mieć dobre partnerstwo?
5. Jakie Pani / Pana zdaniem można wymienić najważniejsze 3 rezultaty znanego Pani/Panu partnerstwa?

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Część Druga. Wiedza o przeciwdziałaniu wykluczeniu i zatrudnieniu socjalnym (10 min)

Chcielibyśmy dowiedzieć się od Pani / Pana co pani wie na temat wykluczenia i reintegracji:

1. Czy znane są Pani/Panu pojęcia wykluczenie, reintegracja?
2. Czy jest Pani/Pan w stanie wskazać podmioty i instytucje które zajmują się reintegracją? Przykłady działań reintegracyjnych?
3. Czy na terenie Waszej gminy są realizowane zadania z zakresu reintegracji społecznej? Czy takie działania są potrzebne?
4. Czy w swojej pracy zawodowej realizujecie działania mieszczące się w pojęciu reintegracja? Jakże to są, albo mogą być, działania?
5. Co to jest zatrudnienie socjalne? Do kogo są kierowane działania zatrudnienia socjalnego?

Część Trzecia: Ocena możliwości własnego udziału w Lokalnym Partnerstwie – Lokalnej Sieci Reintegracji(10 min.)

Chcielibyśmy teraz porozmawiać o Pani / Pana udziale w Lokalnym Partnerstwie – Lokalnej Sieci Reintegracji:

1. Czy Pani / Pan włącza się w działanie partnerstwa? Czy to działanie wynika z faktu pełnienia ról zawodowych, społecznych lub pełnienia funkcji w gremiach Gminy?
2. Czy Pani / Pan jest biernym obserwatorem działania partnerstwa interesującym się postępami w jego funkcjonowaniu?
3. W jakich inicjatywach partnerstwa Pani / Pan braliście bezpośrednio udział, prosimy o wymienienie najważniejszych z Pani / Pana punktu widzenia.
4. Co Pani / Pana ceni sobie najbardziej w kontaktach z przedstawicielami Lokalnego Partnerstwa? Np.: zdobywanie wiedzy, informacji, umiejętność budowania relacji partnerskich, współpracę etc.
5. Czy Pani/Pan chętna włączyć się w realizację zadań reintegracji społecznej i zawodowej w ramach Lokalnej Sieci Reintegracji, jakie zasoby może Państwa podmiot wnieść do LSR?

Część czwarta: Ocena perspektyw działalności i rozwoju Lokalnego Partnerstwa (15 min.)

Będzie to ostatnia część wywiadu, stanowiąca Pani / Pana punkt widzenia na rozwój Lokalnego Partnerstwa:

1. Czy Pani / Pana zdaniem Lokalne Partnerstwo – Lokalna Sieć Reintegracji jest potrzebna, czy powinno działać i rozwijać się? Jeśli tak to jakie bariery napotyka/może napotkać takie partnerstwo?

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

2. Czy Pani / Pana zdaniem Lokalne Partnerstwo powinno zostać wzmocnione nowymi partnerami, jeśli tak to jakimi, z jakich dziedzin? Jakie podmioty powinny tworzyć lokalne partnerstwo – Lokalną Sieć Reintegracji
3. Czym powinno pilnie zająć się partnerstwo, aby mieszkańcy Gminy odczuwali poprawę w życiu społeczno-zawodowym?
4. Czy Pani / Pana zdaniem takie Partnerstwo powinno być wspierane przez instytucje z powiatu, z województwa a może z kraju?

Seminarium animacyjno-informacyjne

Celem seminarium powinno być zapoznanie potencjalnych interesariuszy z modelem krajowej sieci reintegracji, a w szczególności z częścią dotyczącą lokalnej sieci reintegracji, co w efekcie pozwoli na utworzenie i funkcjonowanie LSR oraz „nowego” KIS w gminie

Pośrednio takie spotkanie powinno być wstępem do wypracowania pożądanych kierunków rozwoju partnerstwa oraz ukazaniem jego roli w osiągnięciu celów lokalnego programu inkluzji społecznej

Przykładowy plan seminarium:

Forma: prelekcje i warsztaty

Tematyka:

1. Wprowadzenie w tematykę modelu Krajowej Sieci Reintegracji –prezentacja modelu
2. Zatrudnienie socjalne w gospodarce społecznej – przykład wielowymiarowego wsparcia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (jako zapoznanie z ideą zatrudnienia socjalnego)
4. Omówienie elementów standardu lokalnej współpracy na przykładzie rezultatów projektu „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym” w celu zobrazowania wielosektorowej współpracy w realizacji zatrudnienia socjalnego.
6. Warsztaty: wstępne opracowanie kształtu LSR (ścieżka pozyskiwania interesariuszy, podział zadań, opracowanie kart procedury i kompetencji interesariuszy)
8. Podsumowanie

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020